

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd S. v právnej veci N., týkajúcej sa navrhovateľa Slovenská republika - **Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky, týkajúcej sa Daňového úradu M.**, proti dlžníkovi **K.**, o **vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka**, ktorá sa viedla na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 28 K 61/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 2006, č. k. 3 Obo 86/2006–47, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 2006, č. k. 3 Obo 86/2006–47 a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. februára 2006 č. k. 28K 61/2005–34 v časti, ktorou bola navrhovateľovi uložená povinnosť zaplatiť JUDr. D.V. 10 500,-- Sk.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo 17. februára 2006 č. k. 28K 61/2005–34 zastavil konanie o návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka. Predbežnej správkyňi JUDr. D.V. priznal odmenu vo výške 10 000,-- Sk a 500,-- Sk náhrady výdavkov. Zároveň rozhodol, že navrhovateľ je povinný zaplatiť JUDr. V. 10 500,-- Sk.

V odôvodnení uznesenia uviedol, že navrhovateľ nepreukázal podľa § 70e ods. 6 zák. č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (ďalej ZKV) celú svoju uplatňovanú pohľadávku, ani pohľadávku ďalšieho veriteľa, lehota podľa § 70e ods. 4 ZKV navrhovateľovi márne uplynula dňa 24. januára 2006, preto súd konanie bez zbytočného odkladu zastavil postupom podľa § 70e ods. 4 ZKV. Na zistenie majetkových pomerov dlžníka súd ustanovil JUDr. V. za predbežnú správkyňu. Tá 10. januára 2006 predložila správu o zistených pomeroch dlžníka a vyúčtovala výdavky, ktoré jej vznikli pri výkone funkcie. Keďže vykonávala funkciu predbežnej správkyne, priznal jej podľa § 9b ods. 3 ZKV v spojení s § 9b vyhl. č. 493/1991

Zb. odmenu a náhradu hotových výdavkov za primeraného použitia § 44 ods. 4 v spojení s § 9b ods. 5 ZKV. V odôvodnení poukázal na § 146 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého, ak niektorý z účastníkov zaviniť, že sa konanie muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Konštatoval, že zastavenie konania zaviniť navrhovateľ tým, že v zákonom stanovenej lehote nedoplnil svoj návrh. Uviedol tiež, že dokazovanie o majetkových pomeroch dlžníka prostredníctvom skutočností zistených predbežnou správkyňou, nariadil v záujme navrhovateľa, ktorý sa domáhal vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka. Navrhovateľ by preto podľa § 141 ods. 2 O. s. p. bol povinný nahradiť trovy konania, i keby zastavenie konania nezaviniť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, rozhodujúc o odvolaní navrhovateľa proti časti uznesenia súdu prvého stupňa, ktorým mu bola uložená povinnosť zaplatiť predbežnej správkyňi JUDr. D.V. 10 500,-- Sk, uznesením z 28. júna 2006 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že v konaní bol ustanovený predbežný správca, ktorý má podľa § 9b vyhl. č. 493/1991 Zb. v znení neskorších predpisov právo na odmenu vo výške 10 000,-- Sk. Navrhovateľom v konaní je správca dane, ktorý podľa § 4 ods. 7 ZKV nemá povinnosť zložiť preddavok na úhradu odmeny predbežného správcu. Predbežného správcu súd prvého stupňa ustanovil v konaní za účelom zabezpečenia dôkazu o existencii majetku dlžníka, postačujúceho aspoň na úhradu trov konkurzného konania (§ 5 ods. 1 ZKV). Podľa § 137 O. s. p. trovy konania sú najmä hotové výdavky účastníkov a ich zástupcov, vrátane súdneho poplatku, ušlý zárobok účastníkov a ich zákonných zástupcov, trovy dôkazov, odmena notára za vykonané úkony súdneho komisára a jeho hotové výdavky, odmena správcu dedičstva a jeho hotové výdavky, tlmočné a odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát. Keďže súd prvého stupňa v konaní zabezpečoval dôkaz, ktorého trovy neboli kryté preddavkom, v zmysle § 141 ods. 2 O. s. p. povinnosť platiť trovy takéhoto dôkazu sa prenáša na štát. Súd prvého stupňa preto správne rozhodol, keď povinnosť zaplatiť odmenu predbežnému správcovi uložil navrhovateľovi.

Odvolací súd pripomenul, že navrhovateľom v konaní je Slovenská republika – Ústredné daňové riaditeľstvo Banská Bystrica, Daňový úrad Z. (správne M.). Podľa § 6 ods. 1 zák. č. 254/1993 Z. z. o územných finančných orgánoch je Ústredné daňové riaditeľstvo rozpočtovou organizáciou, ktorá riadi daňové úrady ako orgány štátnej správy, vykonávajúce pôsobnosť v oblasti správy daní a poplatkov. Ide o ústredný orgán štátnej správy, ktorý koná v mene štátu v prípadoch, kedy je štát účastníkom právnych vzťahov, má však samostatnú

právnú subjektivitu, v dôsledku čoho môže konať vo vlastnom mene. Podľa § 1 ods. 1 písm. a/ zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu je tiež správcom majetku štátu. Podľa § 3 ods. 1 uvedeného zákona správa majetku štátu je súhrn oprávnení a povinností správcu k tej časti majetku, ktorý mu štát zveril do správy. Podľa § 6 ods. 1 zákona, ak osobitný predpis neustanoví inak, správu pohľadávok Slovenskej republiky je povinný vykonávať správca, z činnosti ktorého pohľadávka vznikla. Podľa ods. 7 sa citované ustanovenie použije aj na záväzky Slovenskej republiky.

Proti rozhodnutiu oboch súdov v časti, ktorou bola navrhovateľovi uložená povinnosť zaplatiť 10 500,-- Sk, podal na podnet navrhovateľa, mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky navrhol uznesenia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V dovolaní uviedol, že zákon o konkurze a vyrovnaní má ustanovenia tak hmotnoprávnej, ako aj procesnoprávnej povahy. Občiansky súdny poriadok platí subsidiárne. Primeranosť jeho použitia neznamena oprávnenie súdu rozhodovať, či bude alebo nebude príslušné ustanovenie O. s. p. aplikovať. V prípade, že zákon o konkurze a vyrovnaní (ďalej ZKV) upravuje isté právne vzťahy, neprichádza do úvahy aplikácia iného právneho predpisu.

Z ustanovenia § 4 ods. 7 ZKV nesporne vyplýva, že správca dane nemá povinnosť súčasne s podaním návrhu zložiť na účet súdu preddavok na úhradu odmeny predbežného správcu, ktorý v zmysle § 9a vyhlášky č. 493/1991 Zb. je 10 000,-- Sk. Rozhodnutím súdu o zastavení konania zaniká funkcia predbežného správcu, pričom zákon (§ 9b ods. 3 ZKV) stanovuje, že súd rozhodne aj o odmene predbežného správcu. Uvedená odmena sa vypláti z preddavku zloženého podľa § 4 ods. 7 ZKV a jej výška je stanovená v § 9b citovanej vyhlášky. Zákon o konkurze a vyrovnaní teda rieši otázku spôsobu úhrady odmeny predbežného správcu, ktorá sa môže uhradiť výlučne zo zloženého preddavku.

Pokiaľ navrhovateľ – správca dane zo zákona takúto povinnosť nemal, nemohol mu súd uložiť povinnosť zaplatiť odmenu predbežnej správkyni v sume 10 500,-- Sk a už vôbec nie z titulu náhrady trov konania. Odmena predbežného správcu nepredstavuje trovy konania, z uvedeného dôvodu aplikácia tretej časti tretej hlavy O. s. p. neprichádza do úvahy. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistené skutkové zistenia. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil. Pokiaľ konajúce súdy pri rozhodovaní o odmene predbežného správcu aplikovali ustanovenie § 141 ods. 2

a § 146 ods. 2 O. s. p., použili nesprávny právny predpis, nakoľko spôsob odmeny predbežného správcu je upravený v zákone o konkurze a vyrovnaní, čo malo za následok nesprávne právne posúdenie veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Odvolací súd okrem toho v odôvodnení rozhodnutia cituje právny predpis – zákon č. 254/1993 Z. z., ktorý bol v čase rozhodovania neúčinný, nakoľko bol zrušený zákonom č. 150/2001 Z. z. o daňových orgánoch (účinný od 1. mája 2001).

Navrhovateľ vo vyjadrení navrhol mimoriadnemu dovolaniu vyhovieť. Predbežná správkyňa sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 O. s. p.), po zistení, že boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e O. s. p., vec preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) v napadnutom rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

Navrhovateľ ako správca dane, podľa § 4 ods. 7 ZKV (v znení účinnom od 01. 01. 2004), nemal povinnosť súčasne s podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu zaplatiť preddavok na úhradu odmeny predbežného správcu. Nezloženie preddavku na odmenu predbežného správcu v takomto prípade nie je dôvodom na zastavenie konania podľa § 12a ZKV. Znamená to, že ak sú preto splnené podmienky (§ 9a ZKV) súd ustanoví predbežného správcu bez ohľadu na to, či bol zložený preddavok. Je nepochybné, že osoba ustanovená za predbežného správcu, ktorá splnila úlohu, ktorá jej bola súdom uložená, má právo na odmenu podľa § 9b ods. 3 ZKV vo výške stanovenej v § 9b vyhl. č. 493/1991 Z. z. v znení neskorších zmien bez ohľadu na to, či bol zložený preddavok. Nič na tom nemôže zmeniť ani znenie druhej vety § 9b ods. 3 ZKV, podľa ktorej súd odmenu vyplatí z preddavku. To môže platiť len vtedy, ak preddavok bol zložený. Inak by bol predbežný správca nútený vykonať práce potrebné na vykonanie poverenia bez odmeny za ňu, pričom v prípadoch predpokladaných v § 4 ods. 7 ZKV, by už v čase poverenia bolo zrejmé, že odmenu nedostane. K takémuto výkonu práce však nikoho nemožno nútiť.

O odmene predbežného správcu rozhoduje súd, ktorý ho za správcu ustanovil a on mu musí odmenu vyplatiť. Zdrojom, z ktorého odmenu vypláca, je preddavok ak bol zložený, ak zložený nebol, odmenu vyplatí zo štátnych prostriedkov. Takto vyplatená odmena

predbežnému správcovi má charakter trov konania, ktoré platil štát (výpočet druhov trov v § 137 O. s. p. je len demonštratívny).

Podľa § 66e ods. 1 ZKV sa na konkurz primerane použijú ustanovenia O. s. p., ak tento zákon neustanovuje inak. Zákon o konkurze má niektoré ustanovenia, upravujúce režim trov konania resp. ich náhradu. Upravujú (alebo upravovali v určitom období) predovšetkým režim trov, ktoré vznikli účastníkom konkurzného konania (napr. § 25, § 31 ods. 5, § 33 ods. 1 písm. b/). Zákon nemá žiadne ustanovenie, ktoré by upravovalo náhradu odmeny vyplatenej predbežnému správcovi (alebo iných trov), ktoré vyplatil súd zo štátnych prostriedkov. Nie je nim ani § 4 ods. 7 ZKV a § 9b vyhl. č. 493/1991 Zb., ako uvádza mimoriadne dovolanie. Uvedené ustanovenia upravujú spôsob rozhodovania o odmene a ich výplatu. Upravujú teda v tomto smere len vzťah medzi súdom a predbežným správcom. Neriešia vzťah medzi súdom a ostatnými účastníkmi, teda otázku, či a za akých podmienok má štát právo na náhradu trov, ktoré vyplatil súd zo štátnych prostriedkov. Do úvahy preto prichádza použitie príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ak je ich použitie primerané. V žiadnom prípade nie je možné použitie § 146 ods. 2 O. s. p. Toto ustanovenie upravuje náhradu trov konania navzájom medzi účastníkmi, nie náhradu trov medzi súdom (štátom) a účastníkmi konania.

Náhradu trov konania, ktoré platil štát, upravuje § 148 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého má štát právo na ich náhradu, podľa výsledkov konania proti účastníkom, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov. V procesnej situácii, aká je v prejednávanej veci, však nie je ani použitie uvedeného ustanovenia primerané. Úlohou predbežného správcu je okrem iného zistenie údajov o majetkových pomeroch úpadcu, ktoré potrebuje súd pre záver, či dlžník má majetok, ktorý postačuje aspoň na úhradu trov konania. Neexistencia dostatočného majetku je dôvodom pre zamietnutie návrhu. V takom prípade z majetku úpadcu nie je možné ani uhradiť odmenu predbežného správcu. Trovy, ktoré vzniknú vyplatením odmeny, v zásade znáša štát. Ak je navrhovateľom veriteľ, je opodstatnená požiadavka, aby znášal riziko, že dlžník nebude mať prostriedky ani na úhradu odmeny predbežného správcu, ktoré je spojené s podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu. Výška odmeny vyplýva z predpisu a nie je závislá na tom, či dlžník má alebo nemá majetok. Preto zákon ukladá navrhovateľom (s výnimkou uvedenou v § 4 ods. 7 ZKV aj dlžníkom, ak sú navrhovateľmi) povinnosť zložiť preddavok na úhradu odmeny predbežného správcu vo výške predpisom stanovenej odmeny, pod sankciou, že návrh na vyhlásenie konkurzu bude zamietnutý. Uvedenú úlohu nemôže mať preddavok, ak je navrhovateľom konkurzu orgán

štátu poverený správou daní a vymáhaním daňových nedoplatkov. Daňové orgány sú preto v § 4 ods. 1 ZKV oslobodené od platenia preddavku. Ak by súd (štát) mal podľa § 148 ods. 1 O. s. p. proti navrhovateľovi – daňovému orgánu právo na náhradu odmeny, vyplatenej predbežnému správcovi, nemalo by oslobodenie význam. Ustanovenie § 148 ods. 1 O. s. p. nie je na prejednávany prípad použiteľné a ani z iného ustanovenia O. s. p. alebo ZKV takáto možnosť nevyplýva. Súd preto nemôže uložiť navrhovateľovi – daňovému orgánu ani povinnosť zaplatiť odmenu priamo predbežnému správcovi, ani povinnosť nahradiť trovy, ktoré vyplatením odmeny znášal štát.

Súdy oboch stupňov pri rozhodovaní o povinnosti navrhovateľa vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci, spočívajúcim v použití nesprávneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a Zákona o konkurze a vyrovnaní a ich rozhodnutie nie je správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 243b ods. 2 zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a v časti, ktorou bola navrhovateľovi uložená povinnosť zaplatiť JUDr. D.V. 10 500,-- Sk, aj rozhodnutie súdu prvého stupňa. Dovolací súd nevrátil súdu prvého stupňa vec na ďalšie konanie, keďže nesprávny zrušovaný výrok nie je potrebné nahradiť iným výrokom. Rozhodnutie o trovách predbežného správcu je úplné a výrok, podľa ktorého má JUDr. D.V. nárok na odmenu a náhradu výdavkov, celkom vo výške 10 500,-- Sk, je podkladom pre vyplatenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave 29. septembra 2009

JUDr. Peter Dukes, v. r.
predseda senátu